

Антонова Г.В., ст. викл.

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: МОЖЛИВОСТІ ТА РЕАЛЬНИЙ ДОСВІД

***Анотація.** Дистанційне навчання – це процес отримання знань, у якому вчитель і учень фізично немає у одному місці. Тобто навчання здійснюється віддалено через Інтернет за допомогою відео дзвінків, онлайн-курсів чи мобільних додатків. Воно має безліч переваг і є відмінною альтернативою класичним заняттям, але також має свої особливості. У статті розглянуто, чому майбутнє за дистанційною освітою, з якими проблемами можуть зіткнутися ті, хто вибрав цей спосіб навчання, та як їх подолати.*

***Ключові слова:** дистанційне навчання, комп'ютер, інтернет-ресурси, онлайн-урок, платформа Zoom.*

Постановка проблеми. Однією з найважливіших та найважчих професій у всі часи була і є професія педагога. Особливо в Україні, де зарплата викладачів вишів залишається невисокою.

Нині ми живемо у нестабільному, неспокійному світі. У людства безліч проблем та серйозних завдань, які необхідно вирішувати у найближчому майбутньому. Енергетична, екологічна, демографічна, соціальна кризи назрівають і потребують вирішення. Щоб їх подолати, потрібно багато зробити в плані розробки та розвитку відповідних технологій. Насамперед йдеться про електронні технології. Необхідно освоювати та вміти застосовувати на практиці нові комп'ютерні програми, користуватися численними інтернет-ресурсами, розбиратися в електронних пристроях.

Таким чином, у сучасних умовах істотно зростає роль освіти та освітніх послуг. Щоб система освіти була готова вирішувати проблеми ХХІ століття, необхідний ультрасучасний науковий майданчик. А це створення та впровадження нових інформаційно-цифрових форм, методів та прийомів навчання, розробка баз навчальних матеріалів та електронних підручників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дистанційній освіті присвячені статті, наукові доповіді та монографії у різних країнах світу. Закордонні вчені за останні десятиліття запропонували багато теорій дистанційної освіти. Сучасна бібліографія з основних проблем дистанційної освіти налічує більше 3 тисяч праць тільки англійською та німецькою мовами. Значна кількість з них присвячена розробці навчальних курсів, їх структурі та засобам передачі матеріалу студентам.

Питаннями дистанційного навчання цікавилися чимало вітчизняних науковців, таких як В. Биков, В. Кухаренко, Є. Полат, О. Чугай та ін., а також ряд закордонних вчених, таких як: Д. Кларк (D. Clark), Д. Пейнтер (D. Painter), П. Валіатан (P. Valiathan), Е. Розетт (A. Rossett), Р. Воган Фразе (R. Vaughan Frazze), Р. Шанк (R. Schank) та ін. Так, В. Биков і В. Кухаренко розрізняють два типи дистанційного навчання: 1) традиційне дистанційне навчання, яким є заочне навчання; 2) е-дистанційне навчання, яке характеризується використанням електронних систем, комп'ютерної мережі Інтернет, мультимедійних навчальних засобів, інноваційних технологій тощо [1].

Формулювання цілей статті. Стаття присвячена одній із актуальних проблем сучасної освіти – використанню технологій дистанційного навчання. Метою є визначення напрямів, моделей, форм, переваг та недоліків дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу досліджень. Зміни, що відбуваються у світі зараз, багато в чому пов'язані з появою та розвитком інформаційно-цифрових технологій. Вони стають рушійною силою змін, що відбуваються. Традиційні методи та засоби навчання виявляються недостатньо ефективними для виконання підвищених вимог до рівня підготовки випускників вищої школи. Високі темпи науково-технічного прогресу призводять до швидкого старіння знань фахівців, які працюють у промисловості, з виробництва, у науці, культурі, освіті. Виникає необхідність продовжувати удосконалювати, поглиблювати, розширювати знання, всю свідому трудову діяльність. Світу потрібні професіонали високого рівня, що відповідають найсерйознішим вимогам ринку праці.

Практично кожна людина прагне стати успішною та затребуваним фахівцем, тому варто задуматися про якісну освіту. Нині відбуваються стрімкі зміни у цій галузі. З'явилися доступні засоби отримати миттєво практично будь-яку інформацію через інтернет-пристрої. Комп'ютерні цифрові технології мають необмежені можливості для цього.

Актуальна тема сьогодення – дистанційне навчання, яке слід розглядати як частину усієї системи освіти. Дистанційний формат навчання відрізняється від традиційного. Заняття організуються за допомогою Інтернету. При такому навчанні найголовніше, щоб студент мав можливість виходу в глобальну мережу. Студент та викладач спілкуються за допомогою інтернет-зв'язку. Викладач дає завдання, а студент виконує їх, складає тести, контрольні роботи. При цьому викладач може бути віддалений від студента на будь-яку відстань. Вони навіть можуть проживати у різних країнах. Плюсом дистанційного навчання є можливість займатися у зручному місці та темпі, навчання у віддалених районах, навчання хворих студентів, у період епідемій та поганої погоди, індивідуальне навчання. І тут можна говорити про гнучкість дистанційного навчання. Можливість знаходити потрібну корисну інформацію, не виходячи із дому. Також плюсом дистанційного навчання є масовість. Система дозволяє одночасно охоплювати численні аудиторії, надаючи необхідний обсяг інформації, незалежно від кількості студентів.

У сучасному світі онлайн-навчання стає не просто зручністю, а необхідністю. Через пандемію COVID-19, а зараз і війни в Україні, перебування в закритих приміщеннях групами перетворилося на велику проблему, через що в усьому світі виникла потреба у соціальному дистанціюванні. Тому дистанційне навчання стає як ніколи актуальним. У сучасному ВНЗ студент повинен навчитися самостійно добувати необхідну інформацію з різних джерел, формувати власну точку зору, вміти її аргументувати, застосовувати знання на практиці.

Однак у викладачів ще немає чіткого уявлення, як зробити навчальний процес якісним, цікавим. Мало досвіду в організації онлайн-уроків, він ще має навчитися вільно володіти перспективними інтернет-технологіями.

Дистанційне навчання не підміняє, а доповнює традиційну систему освіти, даючи можливість вивчати те, що потрібно студенту, коли і де йому зручно. Іншими словами, дистанційне навчання націлене на організацію продуктивної самостійної навчально-пізнавальної діяльності учня.

За допомогою дистанційної форми навчання успішно реалізується індивідуальний підхід, що враховує можливості студента, його інтелектуальні здібності, сприяє зняттю психологічних труднощів.

Необхідність та переваги електронного навчання зрозумілі. Однак на практиці як студенти, так і викладачі стикаються із серйозними

труднощами. До мінусів дистанційного навчання належать складнощі з адаптацією до онлайн-уроків. Іншими словами, від студента потрібно не пасивне слухання та записування, а дії та робота з матеріалом у різних мультимедійних форматах.

Низька комп'ютерна грамотність також є серйозною проблемою і для викладачів, і для студентів. А технологічні навички є обов'язковими для успішного дистанційного навчання. Різного роду технічні проблеми можуть заважати під час онлайн-навчання.

Дистанційна освіта висуває найвищі вимоги до дисципліни та самоорганізації. Коли студенти не оточені одногрупниками і не мають фізичного контролю з боку викладача, виникає спокуса відкласти навчання потім. Викладачеві необхідно вміти надихнути студентів: підібрати цікавий матеріал для лекцій та занять, влаштовувати емоційні живі дискусії, пов'язати теорію з реальним життям.

Ще одним із суттєвих мінусів дистанційного навчання є відсутність соціального контакту з викладачем та одногрупниками.

При цьому процес онлайн-навчання стимулює роботу викладача. Для досягнення взаєморозуміння з віддаленою аудиторією та максимальної відповідності нововведенням викладач зацікавлений у постійному вдосконаленні своїх методів та прийомів навчання, регулярному підвищенні професійної кваліфікації та прояві творчої активності.

Останнім часом наш університет, як і всі освітні заклади України, у зв'язку з епідеміологічною обстановкою та війною в Україні, охопила хвиля дистанційного навчання. Ця форма навчання добре відома викладачам ТДАТУ. Ми постійно слухаємо дистанційні вебінари, беремо участь у дистанційних конференціях, проходимо курси підвищення кваліфікації також дистанційно.

Але все ж таки ми були готові до такого різкого переходу з очної форми навчання на дистанційну.

Наш університет обрав освітню платформу Zoom, на якій проходили і всі наші конференції, курси та вебінари. Ця платформа дозволяє безкоштовно проводити 40-хвилинну онлайн-конференцію. Учасниками конференції могли стати до 100 людей. Іноді проводилися заняття на паралель. Це дуже зручно. Відправляючи посилання студентам із призначеним часом, ми зустрічали їх і майже так само, як і в університеті, проводили свої заняття. Можна було проводити як письмові, так і усні

опитування. Дуже важливо і добре те, що в цьому випадку є зворотний зв'язок і те, що є можливість оцінювати роботу студентів на уроці.

Резюмуючи, можу сказати, що мій досвід дистанційного навчання та досвід моїх студентів не залишився безрезультатним. Ми разом освоїли нові ресурси, технології, підкорили техніку і тепер можемо застосовувати дистанційні технології за потреби для різноманітності навчання, особливо це принесло користь під час війни в Україні. А це багато чого варте. Обсяг інформаційних ресурсів різноманітний та великий. І нам, які живуть за часів індустріального прогресу, просто необхідне вміння використовувати ці ресурси.

Ми повинні розуміти, що дистанційне навчання дуже зручне, процес навчання можна організувати у будь-який час, у будь-якому місці, у звичній та спокійній для кожного учасника обстановці. Тут можливий індивідуальний підхід до навчання, як говорилося вище.

До мінусів дистанційного навчання можна віднести питання доступності у сенсі цифрової нерівності. Також відсутність доступу через технічні помилки або відсутність Інтернету. Було таке, що студенти «вилітали» з конференції з різних причин.

Висновки. Таким чином, за підсумками порівняння традиційної та віддаленої форм освіти можна дійти невтішного висновку, що дистанційна система навчання не є досконалою і має низку недоліків. Однак при онлайн-освіті відкриваються необмежені можливості для самоосвіти. Цей формат навчання розвиває дисципліну, підвищує інтелектуальний рівень, стимулює знаходити у великому інформаційному просторі необхідний матеріал. І найголовніше, викладачеві та студентам необхідно прагнути до якісного навчання. Важливо взяти найкраще з дистанційного та традиційного навчання та враховувати їх мінуси. Також не варто забувати, що гаджети не замінять живе людське спілкування. Саме воно збагачує життя, наповнює його емоціями, допомагає впоратися з труднощами та стресом. Сьогодення можна вважати легким і складним одночасно. Легким, тому що є багато можливостей у доступності цих можливостей. Складним, тому що потрібно робити постійний вибір. Вміти ставити цілі та домагатися їх.

Дистанційне навчання, безумовно, має величезні безмежні можливості, викликає дуже великий інтерес у студентів, буквально рятує в деяких несприятливих ситуаціях процес навчання. І цей реальний досвід не пройде безслідно, а дасть, звичайно, свої гідні плоди. Але все ж таки

дистанційне навчання не зможе замінити повністю очне навчання! Я впевнена, що зі мною погодяться і студенти, і мої колеги.

Література

1. Щербицька В.В., Письменна І.І. Дистанційне навчання в процесі вивчення іноземних мов у ЗВО. Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2021. 1 (21). С. 179–283.

2. Кухаренко В.М. Системний підхід до змішаного навчання *Інформаційні технології в освіті*. 2015. №24. С. 53–67.

3. Чугай О.Ю. Змішане або гібридне навчання як трансформація традиційної освітньої моделі. *X міжнародна науково-практична конференція «Новітні освітні технології в контексті євроінтеграції»*. 2015. URL : <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1268>.

Antonova G.V. Distance education: opportunities and real experience

Summary. Distance learning is a process of acquiring knowledge in which the teacher and the student are not physically in the same place. That is, training is carried out remotely via the Internet using video calls, online courses or mobile applications. It has many advantages and is an excellent alternative to classical classes, but it also has its own characteristics. The article examines why distance education is the future, what problems may be faced by those who have chosen this method of education, and how to overcome them.

Key words: distance learning, computer, Internet resources, online lesson, Zoom platform.